

Nova Pravda

SOCIALNO POLITIČNI, KULTURNI IN STROKOVNI LIST

Izhaja štirikrat mesečno ob četrtkih. Naročnina: mesečno Din 4.—, četrletno Din 10.—, polletno Din 20.—, celoletno Din 40.—. Posamezna številka Din 1.—. Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 8, telefon številke 21-32. Rokopisi se ne vračajo. Poštočeki račun številke 17.177. Poštni predal številke 74.

Naročniki!

Dragi naročnik! Prejel si obvestilo z navedbo, koliko dolguješ. Prosimo stori svojo dolžnost in poravnaj svoj dolg!

Pot, ki jo naj hodi slovensko delavstvo

Slovenski delavec, ročni in duševni, igra zelo veliko vlogo v našem narodnem gospodarstvu: on ustvarja gospodarske dobrine, množi narodno bogastvo, dviga našo blaginjo in pomaga pri ustvarjanju onih pogojev, ki so potrebni za utrjevanje naše gospodarske in politične neodvisnosti in s tem tudi za ohranitev naše narodne svobode. Pomen industrijskega, obrtniškega in poljedelskega delavca postaja iz dneva v dan večji ter raste njegova važnost z vsakim dnem našega splošnega napredka. Po svoji številni moči in po svoji prirodni bistroumnosti ter po prirojeni težnji za svobodo in demokracijo je delavski stan sposoben, da pokaže svoj poseben vpliv tudi na naše kulturno in politično življenje. Delavec je močan potrošnik naših kulturnih ustvarjanj in daje našemu kulturnemu življenju sveže misli in moči, delavec drži visoko pokonci prapor svobode in napredka. Navajen bojev za socialno svobodo in pravičnost, je delavski življenjski sila med nami.

Delavec, ki misli brez špekulacij, naravnost, delavec je pripravljen k žrtvam, on ni lenuh, njegove misli so razgibane in se vsak dan mude pri naših političnih, gospodarskih in socialnih problemih. Delavec ima o naših prilikah zdravo, izdelano lastno mnenje, ki hoče biti samostojno, brez kakršnegakoli vpliva. Delavec je sovražnik demagogije, ker je njegovo življenje preresno in pretežno, da bi se pustil varati. Delavec hoče vedno pogledati resnici v oči. Z eno besedo: delavec je naša najzdravejša gospodarska, kulturna in politična sila, ki je pozvana, da na svojih ramah nosi bodočnost naroda.

Tej dokazani in očitni važnosti delavca pa ne odgovarja pravni in socialni položaj, v katerem živi delavski stan. Zanemarjena je zakonodaja, še bolj je pa zanemarjena praktična uporaba socialno-zaščitnih zakonov. Naš delavec danes živi slabo, posebno oni z veliko družino. Suhe in neusmiljene številke dokazujejo, da delavski družini danes manjka polovica sredstev za preživljanje, dohodki družine bi morali biti še enkrat večji kakor so. V tem dejstvu je skrita velika žalost slovenske delavčeve družine. Te žalosti ne sme zbrisati nobeno politično modrovanje, nobeni slavonspevi na desno ali na levo, nobeno narejeno navdušenje.

Suha in neizprosna dejstva se lepim besedam ne morejo umakniti. V tej žalosti mora slovenski delavec najti samega sebe, spoznati svoje gospodarsko in kulturno ter tudi politično poslanstvo in mora udariti na plan. Delavec mora ven iz svoje skromnosti in boječnosti, pričeti se mora vidno in manifestativno zavedati svoje velike vloge v narodu, pokazati mora svojo samozavest in na glas povedati, da je delavstvo bistven in važen del vsenarodnega občestva, da noče in ne sme prositi milosti, da sme zahtevati svoje pravice. Delavstvo more svojo

Pa sokolskih dneh

Kdor je bil zadnje dni v Pragi ali pa morda celo v dneh X. vsesokolskega zleta, ne bi verjel, da je Praga v tistih slavnostnih dneh mogla preživeti toliko in toliko tisoč prebivalcev. Ni Praga morda mesto z majhnim cestnim prometom, ne, saj je velemesto, toda vključ vsemu je danes videti veliko razliko s prometom, ki je vladal ob sokolskih dneh. Praga je dobila normalno lice in le v srcu vseh tistih, ki so sodelovali, živi misel na nepozabne dni slovanskega bratstva. Svet je pisal, delila so se mnenja in le peščica med njimi je bila, ki ni priznavala veličine vse prireditve in prirčne manifestacije ljubezni in bratstva.

Ni pa nam mar teh brezpomembnih ljudi, mi vemo le to, da je danes zajel, bolj ko kdaj prej, vso Evropo Tyršev duh, ki raste v svojo nesmrtnost. Kje bodo pa tedaj tisti nasprotniki, ki so na vse mogoče načine hoteli veličino prireditve kolikor mogoče zmanjšati.

Da, sokolska misel bo živela na veke in ni viharja, ni straže, ki bi zaustavila strumen pohod sokolstva, kateri korak je viden dokaz sile, moči in življenja s pesmijo na ustih: «Le naprej, brez miru...»

Kmetijski dolgovi

Iz poročila Privilegirane agrarne banke je razvidno, da so doslej plačali kmetje na račun svojih dolgov, ki v celoti znašajo 2 milijardi 996 milijonov dinarjev, 187 milijonov 800.000 dinarjev. Od tega vplačanega zneska odpade na račun slovenskih kmetov-dolžnikov 40 milijonov 800.000 dinarjev. Če primerjamo vplačilo slovenskih kmetov z vplačili kmetov iz ostalih pokrajin, vidimo, da slovenski kmet najmarljiveje plačuje svoje dolgove.

Gornje ugotovitve so dokaz, kako vestno in redno odplačuje slovenski kmet svoje dolgove. To je le dokaz, da kmet noče živeti na račun drugih stanov in da zelo ceni uslugo države, ki mu je uredila vprašanje dolgov ter ga rešila pred neizbežnim propadom in nevarnostjo «židovskim» zasledovanjem

upnikov. Ni pa treba, da bi ta vestnost kmetovega odplačevanja dolga zavedla koga na napačno misel, češ da živi naš kmet v blaginji. Naš slovenski kmet ima namreč prirojeno lastnost, čim iztisne od te ali one kupčije kak dobiček, že hiti in odplača davek in poravnava svoj dolg. Če je stiska še tako velika in druge potrebe tudi važne, našemu kmetu je najprvo odplačevanje davka in dolgov. Kmet si pritrga od ust, hodi bos tja do zime, slabo oblečen, samo da lahko odplačuje svoje dolgove. Vse priznanje našemu kmetu! Zasluži, da se kmetu v težkem položaju pomaga ter mu omogoči, da ne bo zmožen samo plačati davkov in dolgov, nego da bo polagoma začel tudi on živeti človeka vredno življenje. Vse nas naj pri tem delu spemljajo resnične besede: požrtvovalnost za požrtvovalnost!

Ne dajte se

Kako živi v Sloveniji naš delovni človek, smo v «Novi Pravi» že večkrat poročali. Danes pa samo kratko navajamo neko novo metodo, ki se skuša vpeljati, da se tako izigrava delavstvo. Slišali smo, da se je dogodil pred kratkim tale žalosten slučaj: Nekaj delavec je bil brez posebnega razloga odpuščen z dela. Zastonj se je oglašal naokoli in iskal zaslužek. Po nekaj tednih brezposelnih počitnic in brezuspešnega iskanja dela se je povrnil zopet k prejšnjemu delodajalcu in ga prosil, naj ga vza-

me nazaj na delo. Delodajalec je bil takoj pripravljen, vzeti ga zopet na delo, toda pod pogojem, da mu zaslužek zniža od 4 na 3 dinarje na uro. Seveda je v hudi stiski zagrabil tudi to ponudbo.

Delavstvo pa naj samo odgovarja na to izigravanje. Ali je pravilno tako? Ta način izigravanja je vsega obsojanja vreden. Torej bo sedaj v veljavi ta žalostna metoda: odpustiti delavca zato, da ga potem prisiliš, da sprejme delo pod še težjimi pogoji.

nacionalno, gospodarsko in politično važnost uveljaviti samo v okviru vsenarodne skupnosti, s svojo narodno zavestnostjo in požrtvovalnostjo, s svojimi slovanskimi čustvi, s svojim razumevanjem za naloge in pravice slovanstva. Miniti morajo časi, da delavec dobi samo to, kar si po težkih borbah izvojuje in da dosežene uspehe drži samo s stalno čuječnostjo in borbenostjo, ne, narod, predstavniki njegovega gospodarstva so sami od sebe dolžni, da z lastnimi nagibi ustvarjajo za delavce socialno pravične urejene življenje, ker tu ne gre za dva borbena tabora, temveč gre za vsenarodno skupnost in povezanost interesov. Te posledavske nagibe bo delavec sprožil takrat, ko bo stal v bojnih vrstah nacionalne skupnosti, ko bo postal nacionalno borben in

brezkompromisen.

Naš delavec mora postati neizprosni Slovan, da tako sodeluje pri ustvaritvi velike slovanske politične moči in pri zgraditvi slovanske kulture.

Slovenski delavec mora v sebi začutiti zavest enakovrednosti in enakopravnosti Slovanov z drugimi narodi. Slovanji hočemo sami ustvarjati svojo bodočnost na temelju resnične demokracije v korist socialnega napredka in v ohranitev svetovnega miru.

Poverjeniki!

Žalostna novica je, da so v naših vrstah poverjeniki, od katerih nismo prejeli niti enega dopisa, da o naročnikih sploh ne govorimo. Ali je to znamenje napredka?

Kdo je vreden svobode?

«Edinost» piše: Svoboda je najlepša, kar si moremo misliti. Zdravje in svoboda, dve dobroti, ki ju človek nikoli ne bi smel zapraviti. Toda ali je svoboda vsakdo vreden? Ne! Kdor svobodo dela, mišljenja in besede drugemu krati, da bi sam mogel na njegov račun živeti, je vreden, da ga vkujejo v najtežje verige in ga vržejo v najtemnejšo ječo, odkoder ni povratka.

Svoboda je tudi edino, radi česar je vredno živeti. Seveda ne priznamo svobode, ki ne pozna samopremagovanja in samozatajevanja. Radi sočloveka, ki mu daruješ nekoliko ljubezni, se svobodno podrediš zahtevam družbe, koje član si, nikakor pa ne smeš biti suženj ali vladar. Enak med enakimi.

Vsako samopašno tolmačenje svobode, ki prizna enemu vse, drugemu pa nič, ni več svoboda, temveč najnevarnejše nasilje, ki ga je treba že v kali zatreti.

Kdaj bodo volitve?

Ugibanja, kdaj bodo volitve, so precej zanimiva. V kratkem času je bilo postavljenih že več možnosti. Jasnega in definitivnega pa še ni.

Ob priliki obiska v Skoplju se je v svojem govoru tega predmeta dotaknil tudi predsednik vlade dr. Stojadinović ter je dejal: «Za volitve imamo še časa eno leto dni.» K temu je tudi dodal, da sedanjih pogostih sestankov ministrov in potovanj in obiskov ni smatrati kot volilno agitacijo. Ministri da sedaj ne hodijo med narod zaradi volitev, nego da se seznanijo neposredno s potrebami in težnjami naroda.

Malokdaj se dobi vlada, da bi imela take ministre, da bi sami hodili po deželi, da bi videli na lastne oči, kaj ljudstvo potrebuje in da potem hite v prestolnico in izboljšajo ono, kar so videli...

Priprostost v vsem

V pogledu razvijanja dušnega razpoloženja našega delavca je treba posebno paziti na to, da se mu nudi na vseh poljih njegovega zanimanja tisto, kar je najnaravnejše in najpreprostejše. Ne deliti delavcu polne košare učenosti in fraz, daj mu preprosto, lepo slovensko besedo in kratko čtivo. Kako nespametno kvarno je, in to napako delamo vsi, da nudimo delavcu časopis z dolgimi članki, ki pa v svojem jedru nimajo niti zanimive vsebine. Daj mu kratko in zanimivo pisanje in vedno bo rad vzel v roke tvoj časopis. Ob trudapolnem dnevnem delu mu ni, da bi zvečer čital dolge članke, v katerih se razglablja o neki stvari, kar je za njega deveta vas. Prečita pač samo tisto, kar je kratko, vzeto iz življenja njegovega položaja. To je zanj zanimivo in nič drugega!

Naročajte, čitajte
in dopisujte v
„Novo pravdo“

Domače novice

Novo tekstilno tvornico bodo zgradili v Somboru. Oblastva so zadevna dovoljenja že izdala.

V naši državi bo letošnja pšenična in koruzna žetev odlična. Za izvoz bo na razpolago okoli 45 tisoč vagonov pšenice in okoli 10 tisoč vagonov koruze.

Iz Prage so se sedaj vrnili še zadnji Sokoli. Povsod so jim priredili ob prihodu lepe sprejeme. Ti sprejemi pa kot je znano, očitno delajo velike preglavice obema slovenskima dnevnikom.

Uspehi zavarovalnega uradništva. Zavarovalni uradniki, ki so sedaj v stavki, dosegajo zaradi svojega odličnega nastopa že prve uspehe. Najbrže bodo lahko zadovoljni s svojimi uspehi.

Zadrugetarji so se sporazumeli. Med posameznimi združenimi zvezami je delj časa vladal nesporazum, katera naj bo vrhovna organizacija vsega jugoslovanskega združništva. Končno je bil dosežen sporazum in se bo 1. septembra v Beogradu vršil občni zbor Glavne združne zveze, ki se bo prilagodila novemu združnemu zakonu ter tako prevzela reprezentanco vsega jugoslovanskega združništva.

V Ljubljani je bila ustanovljena izseljenska zbornica. Upati je, da se bomo malo intenzivneje zanimali za našo kri, ki si mora v tujini iskati kos kruha.

Lesne trgovce in izvoznike bo gotovo zanimalo, da je te dni Madžarska dovolila svobodno trgovino z drvimi. Urad za zunanjo trgovino daje uvoznice vsem trgovcem.

Prizad je pričel odkupovati letošnjo pšenico. Z dnem 13. t. m. je pričel Prizad odkupovati letošnjo pšenico po določenih cenah in pogojih. Za vlačilsko, banatsko in kranjsko pšenico plača 154 Din, za sremsko, podravsko in slavonsko pšenico pa 150,50 Din za 100 kg.

V Jugoslaviji je skupno 79.794 aktivnih in 68.619 podpornih članov gasilstva. Najbolje je organizirano gasilstvo v Sloveniji.

Politične šole ni! Politika se nikjer ne uči. Največja politična šola za vsakega politika je ljudstvo. Kdor je ljudstvu blizu, ta pozna in občuti njegove potrebe in njegove stiske, tako je rekel poštni minister dr. Čvrkić.

Prvi krediti iz državnega cestnega fonda. Baje so že odobreni generalni projekti za modernizacijo najvažnejših državnih in drugih cest in znaša proračunska vsota za vsa ta dela okrog 650 milijonov dinarjev.

Karel Nový:

ŽIVETI HOČEMO

(Roman.)

V klancih je iskala maline in grizla kislico. Smejale se je in zopet čudila. Glej, potoček. Kako bistra voda! Ohladimo si z njo senca.

Kako ljubko in krasno je to dekle.

Sonce je brez oddiha rilo mogočne, veličastne brazde in tudi v senci si ga bil poln. Od reke sem je prihajal vesel vrisi; Magdaleni se ni mudilo k reki, kajti tu je bil še sočen mah, ki ga je bilo treba poležati, in praprot, katere cvet bi morali trgati v majski polnoči. In lapuh ima tako velikanske liste! Po stezici beži majski hrošč, treba ga je naprositi maže za bridkosti.

«Kako lepo diši po gobah! Jože, jurčki že rastejo!» Magdalena stika po gošči kakor lovski pes, vsi njeni čuti so pripravljeni, prestreza dišave in zelene odseve luči, opazuje ptico, ki se plazi po deblu zapuščene divje hruške, vidi spečo kresnico in končno najde zopet par malin.

«Eno ti, Jože, eno jaz.»

Na dlani se ji pozna rdeča prst južne brežine.

Nedaleč drvi prvolak in kakor z vrtoglavo naglico šine skozi zeleni, zlati in modri somrak rohneča, bobneča vrsta.

«Mislim, Jože, da je najgroznejša smrt, če se daš povoziti. Čakaš in čakaš in nenadoma skočiš! Če to ni blaznost!» Zdi se, da so ji lica pobledela in tudi njen glas je bled in kakor opotekajoč: «Ne bi hotela na tak način oditi s tega sveta.»

«Kdo bi mislil na smrt», pravi Jože. Brez dvoma misli samo na to, kako bi se nekam posadila in prigriznila.

Naposled sta dospela k reki. V malem rečnem ko-

24

pališču sta si najela kabino in se kopala in solnčila.

Trampi so igrali in mladi pari so plesali na bregu med drevesi ob robu gozda. Tu se je kopalo mnogo deklet in mladih moških, ki so taborili med nizkim vrbovjem in pod slehernim drevescem, se fotografirali in lovili; rečni pesek je dišal po vlagi, srebrni smeh je prihajal iz mladih grl in se tresel kakor glas otroških trobljic.

Jože je imel oči samo za Magdalenino svetlo glavo, modre in bele proge, ki so ovijale njene prsi, boke in njena stegna. Njene roke so že dobivale rožnat pridih, na nosku so se ji prikazale pege. Prava pravcata pegasta žabica! Glej, kaj je postalo iz tiste račke z nagrančenim čelom! Najlepša ženska, kar jih nosi svet.

Počivala je. Nemara je zadremala. Sedel je ob njenih nogah kakor pes čuvaj. Srce se mu je širilo od ponosa in hrepenenja. Njen obraz je bil izpostavljen solcu, obračal se je za njim kakor solnčnica in Jožeta je že jelo skrbeti, da bo dobila solnčarico, da jo bo bolela glava, da bo dobila vročino. Prav bi bilo, če bi jo prebudil!

Najbolje storita, če se pomakneta v senčnat kotiček, da mu je ne bodo zijali. Če bi si jo le upal motiti? Morebiti bi se našobila in godrnjala. Kakor nalašč se ti nastavi prav zraven steze, da bi jo videl vsakdo, ki gre mimo. Ali si je hoté izbrala ta prostor? Gotovo ji dobro denejo otipavajoči pogledi mladih in starih! In sleherni bi jo najrajši gledal nago, z vršički njenih prsi in zlatim životom!

Ura je šla na tretjo, solnce je palilo s podvojeno silo, toda pripeka ga je mučila manj od pekoče bolečine, ki se mu je razlezla v prsih in v drobno kakor razbeljen svinec.

Čutil je, da mu je to žensko poslal sam Bog. V svesti si je bil, da bi mu bilo življenje brez nje pu-

Draginja

Draginjski val tira delovno ljudstvo v ponovno gospodarsko krizo. Daleč smo od tega, da bi hoteli kritizirati razne ukrepe vlade, vendar se opaža, da se življenjski standard slabša iz dneva v dan. Zameriti pa moramo narodnim zastopnikom v parlamentu, ki molče kot ribe v vodi, mesto, da bi z inicijativo posegli v delo za omiljenje socialnih težkoč najširšega kroga volilcev v državi. Samo gola konstatacija, da delavec preživlja težke gospodarske čase in da nosi vso pezo gospodarske špekulacije poedincev na lastnih ramah, je še bore malo. Treba je dela, inicijativnosti in zanimanja za to vprašanje o pravem času.

Kaki ljudski zastopniki pa so to, če ne slišimo prav nič o njihovem delu? Gospodarska kriza grozi, da bodo podjetja upravičeno ali neupravičeno pričela z redukcijo mezd v času, ko cene življenjskim potrebščinam rastejo. To nakano bo treba zaječiti. Ali naj jo zaježi delavec? Čemu? Zakaj pa ima svoje ljudske zastopnike, katerim je dal svoj glas z edino željo, da branijo njegove in državne kori-

sti proti notranjim in zunanjim sovražnikom.

Delavec in nameščenec imata kakor izgleda edino institucijo za obrambo svojih organizacij za obrambo sedacije in Delavsko zbornico. Kak je njihov vpliv na javno življenje, zvemo šele takrat, ko je prepozno.

Ali ni mogoče prav nič podvzeti, da delavci, javni in privatni nameščenci ne bodo tako brezobzirni material za spekulacijo in izkoriščanje poedincev v družbi.

Zavedno delavstvo se mora okleniti svojih organizacij za obrambo sedanjega svojega socialnega položaja.

Organizacija pa naj pokliče voljene ljudske zastopnike z opozorilom na njih bolžnost, k delu, ki se bo 100-odstotno obrestovalo.

Tak molk in nezanimanje kot vlada danes, pa zna roditi neugodne posledice.

Tudi vlada ima pravico, da opozori svoje parlamentarne zastopnike, da ji pomagajo lečiti socialne bolečine, ki jih zadaja narodu nezavednost in tuj kapital.

Pripadnost

Morda še nikdar v preteklosti ni bilo tako potrebno kakor prav danes, da delavstvo jasno in odkrito pove svojo pripadnost k načelom, ki so vir in poroštvo novih, pravičnejših in lepših časov, po katerih hrepeni naše delovno ljudstvo. Naše delavstvo ne želi drugega kakor kruha in pravico, ki mu pripadajo po vseh zakonih. Žalostno pa je, da se mora za ta kruh in pravico boriti, čeprav bi človek trdil, da mu to brez borbe pripada.

Toda časi, v katerih živimo, se prav malo menijo za to človeško zakonodajo. Sebičnost, lakomnost in častihlepnost so zaslepile človeška srca tako, da te zakonodaje več ne poznajo.

In v tem težkem položaju, kamor je

človeštvo zapeljalo sebičnost, ima veliko nalogo zopet naš delavec. Veliko nalogo ima tisto delavstvo, ki bo odločno in jasno povedalo svojo pot in cilj in bo korak za korakom izboljšalo današnje socialne krivice. Današnja doba zahteva ljudi, organiziranih delavskih vrst, ki bodo z železno vztrajnostjo gradili pot dobrim časom. Vsak človek ima pravico do poštenega življenja. Vsak človek ima pravico do dela, pa tudi do poštenega zaslužka, ki omogoča življenje, ki pripada človeku.

Ali je to veliko? Malo je in še to vse se delavcu jemlje. Ne priznavajo se mu niti v milimetrih njegove pravice, saj se to vidi, ko se mu jemlje tisto, kar je njegovo: kruh!

Zavarovani delavci

Povprečno število zavarovanih delavcev je znašalo v maju 1938 100.416 oseb. Letni prirast je znašal +4908 delavcev ali +5.14%. Večje letne priraste beležijo predvsem: gozdno-žagarska industrija +1137 del., tekstilna industrija +601 del., industrija za predelovanje lesa +499 del., industrija kamenja in zemlje +345 del., usnjarska industrija +131 del. itd. Pomembnejšega letnega nazadovanja ne izkazuje v tem mesecu nobena industrija.

Sezijski porast zavarovancev znaša +4269 oseb ali +4.44%. Tu je predvsem napredovala gradbena industrija, in sicer gradnje nad zemljo +1445 del., industrija kamenja in zemlje +1121 del. Gozdno-žagarska industrija je napredovala za +651 del., gradnja železnic, cest in vodnih zgradb za +250 del. itd. Tudi v sezijskem pogledu ni pri nobeni industriji opaziti vidnejšega in pomembnejšega nazadovanja.

Slabe in dobre

Rumunska kraljica Marija je umrla. Popoldne ob 17.45 je umrla na gradu Paleš pri Sinaji v Rumuniji rumunska kraljica mati Marija. Pokojna kraljica je bila mati naše kraljicemater Marije.

Japonska je uradno razglasila, da mednarodne svetovne razstave in svetovne olimpiade l. 1940. v Tokiu ne bo, ker do takrat predvidoma še ne bo konca vojne s Kitajci. Lepo se jim obeta.

Ameriški predsednik Roosevelt bo baje tretjič kandidiral za predsednika USA.

Japonska je poslala doslej na Kitajsko nad milijon vojakov. Od teh je že 350.000 mrtvih ali ranjenih. Med drugim vojnim materialom so izgubili Japonci tudi 626 avionov.

Zračni čarobnik je že v Ameriki. Ameriški milijonar Hughes je kakor znano izvršil herojski polet okoli sveta. Za svoj junaški podvig je rabil samo 74 ur.

Na japonsko-sovjetski meji je zadnje čase zelo napeto. Vsled incidenta, ki se je zgodil na japonsko-sovjetski meji pri Hancunu in sicer vsled uboja nekega japonskega orožnika, je japonska vlada protestirala v Moskvi. Ker pa je Moskva protest odločno odbila, je Japonska zagrozila sovjetski vladi, da se bo poslužila resnejših ukrepov.

Po dveh letih vojne. Republikanska vlada ima samo še eno tretino Španije v svojih rokah.

Manija poletov okoli sveta. Po uspelem poletu ameriškega letalca Hughesa je bilo izvršenih že kar več poletov preko oceana. Najinteresantnejši je bil polet nekega ameriškega pilota Carlingotona, ki je brez dovoljenja z 9 let starim letalom in brez vseh radijskih in vremenskih aparatov preletel progo iz Newyorka do Irse v 28 urah brez vsake nezgode. Srečo je pa imel.

Sovjetska Rusija letos ne bo priredila vojaških manevrov, ker se ji vsled notranjepolitične napetosti ne zdi primerno koncentrirati velike edinice.

General Franco je napovedal za drugo obletnico državljanske vojne v mesecu juliju manifest na ves španski narod.

Maks Schmeling, nemški boksar, ki so ga Nemci smatrali za najsilnejšega predstavnika, in v katerega zmago so bili tako trdno prepričani, je pred kratkim že četrtič podlegel Joe Louis. Pred njim ga je premagal tudi ameriški mešanec, neki cigan in celo neki žid.

sto in da ga ne bi maral živeti. Ubil bi jo, če bi ga zapustila, ubil vsakogar, ki bi mu jo izneveril.

Ni se je mogel nagledati. Glej, to bogastvo je njegovo!

«Magdalena, preveč te bo ožgalo», ji je rekel in jo pogladil po glavi.

Nezvestno je odprla oči, se nasmehnila in se preobrnila na trebuh. Spala je naprej.

V vodi in na bregu je nastala zmeda, prah se je dvignil in potegnil je veter, ki je nosil papir in plašče in raznašal perilo. In že se je nad dolino prikazal črn oblak; votlo in zateglo je zagrmelo. Prah se je neprestano vrtinčil in že so padale prve kaplje in vsi so se v zmešnjavi kričé drevili in iskali zavetja.

Ulila se je ploha, bliski so križali počrnelo nebo. Jože in Magdalena sta stekla proti kabini. Sedaj sta skozi rezo gledala dež in zapoznelce, ki so s polnimi naročji oblačil bežali v restavracijo. Magdalena si je česala mokre lase. Zdajci je zajejala. Kaj se je zgodilo?

«Oh, Jože, Jože! Pozabila sem torbico z denarjem! Kako sem nesrečna!» Sedla je in zajokala.

«Koliko je bilo v nji? Petdeset kron?»

«Petnajst kron, Jože! Trinajst, dve kroni sem porabila! Moram jo dobiti!» Pobrala se je in planila iz kabine v najhujšem naliivu. Brez premisleka je skočil za njo. Kaplje so začele padati po njih in ju bile po glavi in po golem životu.

Torbica je ležala na istem mestu zraven poti in le slepec je ni mogel videti. Magdaleni se je v hipu povrnila dobra volja.

Pas nevihtnih oblakov se je pretrgal in ljudje so se usuli ven, pričeli znova svoje igre z žogo in vreli k reki. Trampi na nasprotnem bregu so tudi že plesali pojoč najnovejši šlager o čiri čari na steni in beli tik ob nji. (Dalje prih.)

Zunanje politične vesti

-k Češkoslovaška vlada je izdelala manjšinski statut, ki ustanavlja nove deželne zbornice, v katerih ne bodo sedeli imenovani, marveč samo voljeni člani po narodnostnih kurijah. Deželni zbori bodo imeli zakonodajno moč v zelo širokem pomenu besede pa dokazuje dobro voljo in demokratizem, ki preveva vse češkoslovaško ljudstvo z vlado vred. Statut pride pred parlament v razpravo, ki bo sklican že koncem julija. Vlada upa dobiti potrebno večino, čeprav prevladujejo pri nekaterih vladnih strankah tehtni in uvaževanja vredni pomisleki, proti gotovim določbam statuta. Ti pomisleki so toliko bolj utemeljeni, ako se vzame v obzir objestnost Sudetskih Nemcev, l.

Češkoslovaška vlada

Ako se vzame še v obzir, da je češkoslovaško vprašanje, čeravno bi moralo biti naravno le notranje državno vprašanje češkoslovaškega naroda, vendar le en doberšen kos zunanje-političnega semena z ozirom na zadržanje grupacij velesil, potem si lahko predstavljamo težavno stališče češkoslovaške vlade, oziroma strank, ki tvorijo vladno večino, da na znotraj in na zunaj ugodno izvozijo težaven narodnostni sporazum v demokratičnem smislu, ne da bi trpela suverenost večinskega češkoslovaškega naroda. Istočasno pa tvori češkoslovaško vprašanje en del splošnega evropskega trenja med velesilami, ki je zaenkrat sredstvo, da si grupacije velesil medsebojno nasprotujejo. Češkoslovaško sporazumaško vprašanje, španska državljanska vojna in celo vojna na Daljnem vzhodu, je ustvarila grupacije velesil Anglijo in Francijo na eni in Italijo ter Nemčijo na drugi strani, ki so si medsebojno v asimetričnem nasprotju.

Da pod takimi pogoji Češkoslovaška nima z rožicami postlanih tal, je razumljivo, a vendar je upati, da bo zmagal zdrav razum in demokratičen princip, ki je za pomirjenje Evrope tako zelo potreben.

Francija, kot zvesta zaveznica Anglije preživlja tudi težke politične dneve na eni strani zato, ker mora podpirati in sodelovati pri vseh akcijah svoje zaveznice Anglije, na drugi pa ji njena levičarska usmerjenost povzroča velike težave.

Španska državljanska vojna traja dalje in srdita Francova ofenziva počasi napreduje.

Sporazum velesil in način umaknitve prostovoljcev odklanjata španska vlada kakor general Franco, ki se že danes čuti skorajšnjega zmagovalca v Španiji. Italija je svoje prostovoljce umaknila iz fronte v zaledje, pa jih je v bitki pri Teruellu zopet dodelila v fronto, kar znači, da Italija in Nemčija nasprotujeta politiki Anglije in Francije.

Ako se Angliji ne posreči iztrgati Nemčije iz objema Italije z raznimi gospodarskimi koncesijami in s problemom vrnitve kolonij, potem je gotovo, da mora slej ko prej priti do oboroženega razračunavanja gospodarsko-političnih računov Evrope.

Gre se samo za čas — kedaj.

Vojna na Daljnem vzhodu je tudi del evropskega problema, zato Italija in Nemčija podpirata fašistično usmerjeno Japonsko, Anglija in Francija pa Kitajsko, ki je na potu demokracije. Težišče moralne in gospodarske moči leži na strani Kitajske zaradi bogatih zaveznikov oziroma podpornikov, ako k tej grupi prištejemo še Rusijo in Zedinjene države, potem za lajka obstoji že danes prepričanje, da je zmaga na strani Čangkajška zagotovljena.

Nejasnost na političnem obzorju Evrope dovoljuje le ta bežen kratek pregled in konstatacijo.

Gotovo pa je, da bomo imeli priliko v razvoju zunanje politike beležiti v bodočih 14 dneh konkretnije dokaze za domneve, ki smo jih tu za beležili.

Megla nad političnim obzorjem Evrope se bo v tem času precej visoko dvignila.

Borski rudniki

-k V zadnji številki sem nanizal bežen pregled kričečih mezdnih nedostatkov, ki meče zelo slabo luč na večmilijonske bogataše kot lastnike rudnika. V članku «Tujčev kapital» smo navedli ogromne dobičke francoske družbe in čitatelj obeh član- kov si je lahko ustvaril sam sramotno socialno razliko med čistim dobičkom 107 milijonov frankov in urno mezdo rudarja 2.75 din. Ako navedemo še plače francoskih vodilnih inženjerjev, ki se gibljejo od 10 do 15 tisoč din mesečno, da ne vzamemo v obzir podravnateljev, ravnateljev in generalnega ravnatelja, ki so mnogo, mnogo večje in nekaj inženjerjev Sloven- cev, Hrvatov in Srbov, katerih plače se gibljejo od 2—3 tisoč din mesečno, si lahko ustvarjamo pravo plačkanje naših prirodnih bogastev za koristi tujega kapitala. Res je, da je rudnik zgradil precej hiš za stanovanja inženjerjev, poslovodij in drugih vodil- nih in nadzornih faktorjev, res pa je tudi, da za maso 6000 rudarjev v soci- alno higijenskem oziru ni prav nič po- skrbljeno. Govoril sem s predsedni- kom obvezne strokovne organizacije, ki je rudniški uradnik. Že samo zuna- nji vtis njegove debelosti, ki meri v obsegu skoro dva metra čez trebuh, mi je vzel vsako upanje, da bom go- voril s človekom, ki socialno čuti, mi- sli in dela.

Na vprašanje, zakaj rudar po 10, 12 in 16 letih službe nima več kot 2.75 din na uro, saj vendar obstoja zakon o minimalnih mezdah, ki določa na- predovalno lestvico, mi je odgovoril: Kaj treba delavcu dajati več kot po- trebuje, za kosilo luk (čebula, česenj) in kruh, za večerjo isto, «pa on ne treba onda višje mezde».

Pojasniti sem mu, da je družba bor- skih rudnikov izigrala ta zakon o mi- nimalnih mezdah s tem, da je posta- vila vse delavstvo na stalež najmini- malnejših mezd, mesto da bi vzela v obzir sposobnost in čas zaposlenosti

pri rudniku. Morda ni prav, a vendar sem si ob utisu teh razmer mislil: «Naši trboveljski rudarji so slabo pla- čani, trpe pod pezo draginje nepri- merno pomanjkanje na najnujnejših življenjskih sredstvih, a vendar se oni nahajajo v nebesih napram raji v borskih rudnikih.»

Res je poučno tudi to, da tvorijo večinski kader delavska okoliški se- ljaki, ki zaradi svoje primitivne vzgo- je in nepismenosti kvarijo zaradi svo- jih nizkih življenjskih zahtev mezdne zahtevke napram poklicnemu delav- stvu, na drugi strani je pa sramota, da to našo vzgojo eksploatirajo tujci za svojo tujo korist.

Ogledal sem si tudi eno uro od Bo- ra oddaljen kamnolom v Krvlju, od koder se po žični vzpenjači prevaža nalomljen apnenec v Bor v tovarno za topljenje bakrene rude, ker se brez primesi apnenca baje ne dasta ruda oziroma baker in zlato izločiti. V tem kamnolomu je zaposlenih 300 delav- cev. Razstreljujejo in lomijo kamen v hribu v petih etažah, v največji vro- čini, mezda jim je 2.75 din na uro kljub temu, da so nekateri že po 16 let zaposleni v tem kamnolomu. Tudi ne- kaj Slovencev je med njimi, šef je baje tudi Slovenec, ki ima 2000 din plače. Njegov prednik Francoz jih je imel 7000.

Tudi tu se vidi vsa mizerija neugla- jenega, neizobraženega in nezavedne- ga delavca, ki ga izkorišča tuji kapi- tal. V tem skoro od Boga zapuščenem kraju visoko v hribu, nimajo poklicni delavci razen ležišča nikakih socialno higijenskih naprav, ki bi služile za krepitev telesa. Za krepitev duha pa še manje.

Šef je v svojem stanovanju zastra- žen, noč in dan ga čuvajo domačini oboroženi s karabinko in ostrimi na- boji. To je ostalo baje po odločbi predsednika, ki je bil Francoz.

Prihodnjic več.

Dobrodošli nam tovariši iz Mežice

V nedeljo 17. julija t. l. smo imeli v Ljubljani prijeten in dobrodošel obisk. Obiskali so nas namreč tovariši-mejaši iz Mežice, ki so prišli preko Jesenic v Ljubljano. Ni naš namen, da bi, kakor običajno kronologi, opisali točen prihod in odhod naših tovarišev, pač pa bi radi izrazili ob tej priliki vse dobrodošlice, ki so izražene le ob prihodu nam milih gostov.

Ob 13. uri se je pripeljal krasen avto- bus pred glavni kolodvor, kjer jih je pozdravil v imenu ljubljanske podružnice NSZ tov. Žmavc. Nato jim je bila pri- rejena zakuska v kolodvorski restavraciji našega prijatelja Majcena, kjer smo v prijetni družbi kramljali do večera, tja do odhoda.

Dragi tovariši! Malokdaj smo v Ljub- ljani srečni, da bi sprejemali tovariše iz tako oddaljenih krajev. Dovolite nam

samo, da Vam izrečemo najpristranejšo dobrodošlico in skoro zopet na svidenje. Upamo, da Vam je ugažalo v naši sredi in da nas boste še v večjem številu kmalu zopet obiskali. Prekratka je bila doba Vašega boravka v Ljubljani. Toda kljub temu so nas ti kratki trenutki pre- pričali, da je misel Vas severnjakov ista kakor naša tu v Ljubljani in da smo prepričani, da nas bodo redni obiski eden k drugemu strnili v še večjo ce- loto, katere skupno delo naj bo posve- čeno le demokratski družbi našega na- roda.

Med potovanjem Mežičarjev v Ljub- ljano je nenadoma obohel predsednik tamkajšnje podružnice tov. Martin Pa- talo, kateri je moral zaradi poškodbe v želodcu iskati pomoči v ljubljanski bol- nišnici. Želimo tovarišu, da čimprej zo- pet okreva.

Iz naših delavskih krajev

Jesenice

V minulem tednu je prejelo članstvo okrožnice, ki jo je izdal podružnični od- bor. V okrožnici je bilo med drugim na- vedeno, da bomo sporočili uspeh raz- govorov zastopnikov vseh strokovnih organizacij Jesenic-Javornika, ki jih je sklicala naša podružnica.

Podružnični odbor je na svoji seji sklenil, da stopimo v stik z vsemi stro- kovnimi organizacijami, da se na tak način ugotovi položaj delavstva. V pra- vilih podružnice NSZ nam § 4, odst. 12, nalaga dolžnost in s tem omogočuje, da so upravičeni taki skupni razgovori. Ta- ke skupne seje funkcionarjev vseh or- ganizacij pa so se tudi vedno vršile in so bile sklicane že od raznih organiza- cij, ki so za to čutile potrebo, da se raz- pravlja in enotno zavzemajo stališča. Na naše povabilo, ki je temeljilo že na- prej dogovorjeno med posamezniki, da naj se skliče taka skupna seja, se je

predvideval za četrtek ob 5. uri. Preden se je moglo ugotoviti in konstatirati, kdo in kateri zastopniki so prisotni, so organi tukajšnjega policijskega komisa- rijata to sejo razpustili. (Udeležencev je bilo približno 16 in so bile s tem tudi zastopane vse organizacije.) Policijski komisariat je odredil ta razpust iz raz- logov, ker se ni prijavilo oblasti.

Iz gorenjih razlogov Vam ne moremo danes drugega poročati, ker ni bilo no- benega rezultata. Iz približno istih raz- logov se tudi predvideni članski sesta- nek ni vršil. Vršil pa se bo v nedeljo 24. t. m. in bo objavljen s posebnimi razglasili na naših deskah.

Iz nepredvidenih razlogov se preloži izlet na Begunjsko za en teden, ki ga priredi tamburaški zbor, in prosimo, da nam to oprostite in priporočamo, da se v čim večjem številu udeležite tega iz- leta; čas odhoda bo objavljen v prihod- nji številki «Nove Prave».

Maribor

Okrožno tajništvo v Mariboru. Po sklepu Izvršilnega odbora se je v Ma- riboru ustanovilo okrožno tajništvo za vse mariborsko okrožje. Tajniške po- sle opravlja strokovni tajnik tov. Vla- dimir Kravos. Tajništvo se nahaja v prostorih podružnice v palači OUZD, Sodna ulica 9-III in posluje vsak dan od 8. do 12. in od 15. do 19. Na željo pododborov, skupin ali posameznikov bo tajnik na razpolago tudi izven te- ga časa. Ob nedeljah posluje tajništvo od 8. do 12. ure. Pozivamo vse član- stvo Maribora in mariborskega okrož- ja, naj se poslužuje tajništva in se obrača nanj.

Gibanje mariborskih stavbincev. Med tukajšnjimi stavbinskimi delavci vlada velika nejevolja, ker ni njih vprašanje še rešeno. Kolektivne po- godbe še nimajo in delajo poslodavci z njimi kar hočejo. V zadnjem času se pridno organizirajo v naših vrstah. V petek 15. t. m. so imeli v podružni- nih prostorih sestanek, na katerem je poročal o njihovem položaju tajnik tov. Kravos. Stavbinske delavce Ma- ribora in okolice pozivamo, naj se or- ganizirajo pri NSZ, ki edina res vodi brigo za naše delavce. Prihodnji te- den se bo vršil večji sestanek stavbin- skega delavstva in se bo na njem usta- novil poseben pododbor tega delav- stva.

Proslava 20-letnice Jugoslavije v Mariboru. V dneh od 6. do 15. avgusta se bo vršila proslava 20-letnice obsto- ja Jugoslavije v Mariboru. Na dan 5. avgusta se bo otvorila velika kulturna razstava, ki bo prikazala razvoj mari- borske oblasti v letih 1918—1938. Te razstave se bo udeležila tudi NSZ, ki ima že določen razstaveni prostor. Na razstavi bomo videli razvoj našega pokreta od leta 1918. do današnjih dni, videli bomo naše ustanovitelje in organizatorje, naše prapore in naš tisk. Vsa dela za našo razstavo vodi mariborska podružnica, ki vljudno prosi vse podružnice mariborskega okrožja, da ji pošljejo vse slike, na- pravljene v letih 1918—38, kakor tudi vse tiskovine, ki so jih v teh letih iz- dale. Podružnice naj se odzovejo na- vodilom posebne okrožnice, ki jo raz- pošlje v tej zadevi mariborska po- družnica. Na dan 14. avgusta bo velik narodni tabor, katerega se udeleži ravno tako tudi NSZ. Na ta tabor va- bimo vse članstvo naših podružnic mariborskega okrožja, vabimo pa tu- di ostalo članstvo. Podružnice s pra- porji, naj iste sigurno prinesejo ta dan v Maribor. Pokažimo, da smo tu in delamo za naš delovni narod.

Izlet mariborske podružnice. Mari- borska podružnica NSZ priredi v ne- deljo 24. t. m. izlet v Ruše, kjer bo proslava 20-letnice Jugoslavije. Ob tej priliki se bo ustanovil pripravljal- ni odbor za novo našo postojanko. Članstvo se zbere ob tritretu na 2. po- polne na Slomškovem trgu. Odhod točno ob 14. uri. Vabimo vse podruž- nične člane in njihove prijatelje na ta naš prvi izlet. Za zabavo na izletu je preskrbljeno. Prijave za izlet spre- jema tajništvo NSZ, Sodna 9-III. Iz- leta pa se članstvo udeleži lahko tu- di brez prijave. Zbere naj se le ob do- ločenem času na Slomškovem trgu.

Apel podružničnega blagajnika. Po- družnični blagajnik prosi tudi tem po- tom vse podružnične člane, naj ne sprejemajo samo lista, temveč ga tudi s članarino vred plačajo. S 1. avgu- stom ustavimo list vsem članom, ki ne bodo imeli poravnano članarino za julij. Pozor torej, da ne bo pozneje pritožb.

Kaj pa to? Delavci neke znane ma- riborske tovarne so se nam pritožili, da plačujejo več za bolniško blagaj- no, kot je to predpisano. Pravijo, da so se že dogodili slučajji v tej tovarni, da je «pomotoma» odtegnila delavcem več za OUZD kot bi bilo potrebno. Za slučaj se sedaj zanima naše okrož- no tajništvo in zato zamolčimo zaen- krat ime tovarne. Ko bodo ugotovile končane, bomo brez pardona v javno- sti ožigosali take primere in tega še posebej.

Škandal brez primere. Iz Sladkega vrha so nam sporočili, da je tovarna v Čeršaku odpustila te dni 14 naših, nacionalno zavednih delavcev, češ, da

ni dela, medtem pa je sprejela druge delavce in med njimi tri trde Nemce. Mi še nismo mogli ugotoviti dejanskega stanja, vendar pa že v naprej pravimo, da je to škandal, če se je res to zgodilo. Nacionalno delavstvo v Čeršaku pa vabimo v naš krog. Le v nacionalni organizaciji bodo v takih primerih imeli vso zaščito. Naša oblastva pa naj preprečujejo take primere, ki vpijejo do neba. Delo in kruh najprej domačim, potem šele drugim.

Mariborsko nacionalno delavstvo pozivamo, naj se v vseh primerih poslužuje našega okrožnega tajništva, ki se nahaja v Sodni ulici 9-III.

Naši mali tamburaši. Podružnica NSZ v Mariboru ima svoj zbor malih tamburašev, katerega tvorijo otroci podružničnih članov. Zbor teh naših malčkov vodi tov. Smonik Zmago, ki jih bo morda že o priliki proslave naših 30-letnice predstavil javnosti. Malim našim tamburašem želimo veliko uspeha.

Pečovnik

V nedeljo, dne 17. t. m. se je vršil v Zagradcu ustanovni občni zbor novo ustanovljene podružnice NSZ.

Dosedaj je tvorilo rudarsko delavstvo rudnika Bohemija poseben odsek podružnice NSZ v Celju. V nedeljo pa si je postavilo to delavstvo temelj v svoji lastni podružnici.

Kljub temu, da je bilo precej delavstva zaposlenega, je bila udeležba dobra in vidi se, da se delavstvo zaveda svojega težkega položaja in ve, da je neobhodno potrebno, da je organizirano, kajti dobro ve, da le s pomočjo močne organizacije je mogoče doseči boljši položaj.

Občni zbor je otvoril predsednik okrožnega odbora tov. Žabkar, kateri je tudi podal situacijsko poročilo in poudaril pomen organizacije. Zbrane tovariše je pozdravil v imenu centralne strokovni tajnik, kateri je podal tudi krajše poročilo. Po vseh poročilih so sledile volitve prvega odbora te nove podružnice, ki se bo kot izgleda prav lepo razvila.

V odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši: za predsednika Jegrišnik Jože, za podpredsednika Jaremšek Alojzij, za tajnika Žaberle Alojzij, za blagajnika Slabšak Ivan, za drugega blagajnika Piliš Henrik in v odbor pa so bili izvoljeni Jelen Filip, Razboršek Jože in Grošelj Vilko; v nadzorstvo pa Poljanšek Ivan in Jurkovšek France I.

Končno se je razpravljalo še o organizacijskih zadevah. Glede § 207 rudarskega zakona, se je živahno razpravljalo in je bilo soglasno sklenjeno, da naj se tudi v novem rudarskem zakonu popolnoma uveljavi dosedanja § 207 rudarskega zakona.

Podružnice NSZ!

Približuje se 30 letnica NSZ. Tovariše pri podružnicah prosimo, da izvrše svoje dolžnosti, da bomo ob priliki jubileja s čisto vestjo gledali eden drugemu v obraz.

Resnica pravica in ljubezen

Iz «Sobote», ki izhaja v Kranju, posnemamo sledečo resnično razmotrivanje:

Kadar pa pride Tolažnik, ki Vam ga bom jaz poslal od Očeta, Duh resnice, ki izhaja od Očeta, bo on pričeval o meni (Jan. 15, 26), je Kristus pri zadnji večerji tolažil svoje apostole. Učil je, da je Bog Duh, Duh resnice, Tolažnik. Naš razum išče resnico, Resnica pomiri človeka. Mnogi se boje samo resnice. Nobena stvar ni navadno tako strogo prepovedana, kakor resnica. Mnogi so pripravljeni na vsak zločin, samo da bi resnica ne prišla na svetlo.

Bog je duh in nima telesa. Bog je nekaj skoraj nepojmljivega za naš razum, nekaj sličnega resnici, ker uči resnico, čeprav so to mnogi pozabili in še pozabljajo. Ruski brezbožniki so naperili vse sile proti Bogu, kakor,

da bi bil Bog telesno bitje. V Španiji niso nič manj ponoreli «pobožni» pristaši «vzornega krščanskega» generala Franca, ki z barbarskim orožjem brani Boga, kar je v nasprotju s krščanskim naukom o Bogu. Če so v Rusiji brezbožniki pozabili, da je Bog duh, ni čudno, saj so vendar brezbožniki; bolj čudno pa je, da so to pozabili tisti, ki bi morali vedeti, da je Bog duh in da Duha ni mogoče z orožjem ne uničiti, ne braniti.

Niti izgovor, da general Franco brani vero, ne velja. Vera je nekaj duhovnega, kakor tudi molitev, ker «Bog je duh, in kateri ga molijo, ga morajo moliti v duhu in resnici (Jan IV, 24)». Ni namreč zato prišel Kristus na zemljo, da bi v svoje, v božje ime pobijal ljudi. «Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega, edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak imel večno življenje (Jan III, 16)». Niti pojma ni imel Kristus, da bi z orožjem in nasiljem širil svoje «kraljestvo resnice in življenja; kraljestvo svetosti in milosti; kraljestvo pravice, ljubezni in miru (iz mase Kristusa Kralja)». «Spravi med nas svoje mesto... Ali misliš, da ne bi mogel prositi svojega očeta in bi mi takoj poslal več kot dvanajst legij angelov (Mat. 26, 52-53)» je posvaril apostola Petra, ki ga je hotel na vrtu z mečem braniti in je odsekal služabniku velikega duhovnika uho. Njegov nauk o Bogu je duhoven in zato naj ga tudi duhovi branijo, angeli. O orožju, o nasilju niti slišati ni hotel. «Moje kraljestvo ni od tega sveta... Jaz sem zato rojen in sem zato prišel na svet, da spričam resnico (Jan. 18, 36-37)». «Pojdite torej in učite vse narode (Mat. 28, 19), je bilo zadnje njegovo naročilo, njegova oporoka.

Tako vedno beremo v Evangeliju in samo o resnici, o miru, o pravici in ljubezni. Nikjer ni sledu o nasilju, o terorju v nekakšno ime božje, da bi se s terorjem in inkvizicijo širila prava vera in varovala z orožjem. In vendar preganjajo in branijo Boga in vero z orožjem v roki, kakor da bi bil Bog nekakšen nasilen general, diktator neke tuje, sovražne države. To je prišlo radi tega, ker imajo pomešane pojme o Bogu in o kraljestvu božjem na zemlji.

V Rusiji so dolga stoletja cari in grofi tlačili narode. Car je bil nekakšen maziljenec božji, nekakšen mali bog na zemlji in to božjo diktaturo na zemlji so podpirali plemiči, generali in kler, posebno višji kler, ki je hotel na zemlji imeti božje kraljestvo v nasprotstvu s Kristusovim kraljestvom, ki ni bilo od tega sveta in to zato, ker najbrže niso nič verovali v Kristusov nauk o Bogu. Vsaka naredba je bila izraz božje volje Bogu. V kolikor je ta tradicionalna, pokvarjena gospoda po svoje pokvarila nauk o Bogu, v toliko so se z orožjem borili proti Bogu. V kolikor so svoje zločine uganjali o imenu božjem, bi moral biti Bog nekaj groznega, nekaj, kar bi bilo na vsak način potrebno, da se preganja, v kolikor bi bilo mogoče. Največji zločin je maskirati pokvarjenost in gnulobo svojega življenja z Bogom in predstavljati svoje zločine kot izraz najbolj čiste volje božje: «Vsi, kateri primejo za meč, bodo z mečem končani (Mat. XXVI, 52)». Z mečem so širili in varovali pojem o Bogu in z mečem so bili pokončani.

Niti braniti ni mogoče Boga z orožjem. Vse take borbe so zaradi zemeljskih interesov, ker so pozabili na Kristusove besede, da «Sin človekov pa nima kamor bi glavo položil (Mat. VIII, 20)». Taka borba, krvava borba ni za Boga, ni za vero, ker je v nasprotju s Kristusovim naukom o Bogu. Taka borba je za zemeljske bogove, ki bi radi pod božjo masko ugodno živeli. Taka borba je za umetnosti, je borba za kapital, je borba kdo bo gospodar in nevedni narod naj se vara z božjo krinko, naj se vara, ker nima pravega pojma o Bogu. Dokler bosta Bog in vera nekaj materialnega, dokler duh resnice ne bo močan v našem razumu, dokler bomo verovali v zemeljske bogove, ki se ne ravna po Kristusovih

besedah, da «Usmiljenja hočem in ne daritve (Mat. IX, 13)», toliko časa bodo narodi klali drug drugega zaradi Boga, ki je vendar duh in je vsaka taka borba nesmiselna in zločinska. Kristusov nauk o Bogu je bil vse čase, odkar se širi, največja obsodba gnilega, skozi in skozi pokvarjenega društva. Kristusov nauk je prava revolucija v pojmovanju proti nesramnim lažnjivcem. Kristusov nauk je pravica, resnica, mir in ljubezen. Kristusov nauk sam po sebi je največja obsodba za lažnjive, zemeljske bogove. Van Alfen.

Verjamete ali ne?

— da se službeno potrjuje, da je bilo izvršenih na Dunaju med 20. majem in 8. junijem t. l. 349 samomorov;

— da po novem obrambnem zakonu na Madžarskem ne bo mogel nihče obogateti v vojni;

— da pije v Jugoslaviji samo 10 odstotkov prebivalstva zdravo pitno vodo;

— da so se v Arhilu v Maroku uprle marokanske žene in osvobodile mnogo marokanskih mladeničev, ki so jih pobrali za Francovo vojsko;

— da so se na japonskem otoku Formozi japonski vojaki uprli proti vojni in da so zato odposlani na Japonsko k sodbi;

— da je Japonska proglasila Čang-kajška za največjega sovražnika Kitajske;

— da se Japonska v protestni noti Franciji zaradi zasedbe otočja Paracelsus poziva na to, da varuje teritorialno nedotakljivost Kitajske;

— da je vse to res, kajti kapitalisti so na vsem svetu enako nesramni;

— da so ognjeniki zadnja leta zelo miroljubni ob dejstvu, ker ljudje izmečejo iz sebe že itak dovolj žvepla in ognja;

— da je ljubljanski Marijin trg podoben cirkusu «Renlow»;

— da je interesantno to, da se nahaja stadion slovenskih fantov na Tyrševi cesti, t. j. na cesti ustanovitelja vsega sokolstva;

— da se je tedaj iz raznih ustnih in pisanih poročil dognalo, da se je za dni «zleta slovenskih fantov»

— da je slišati v Ljubljani govoro, da je neobhodno potrebno, da bi se ustanovilo društvo za resnično objavljane številke;

— da bodo tisti, ki vedno vidijo manj ljudi kot jih je, v resnici naselili enkrat sami svoji gorečnosti, in sicer

— da bodo enkrat svoje vrste šteli misleč, da štejejo nasprotne, pa bodo videli, da se to pomanjšano število približuje celo številu, ki ga je z besedo označil z: «zelo malo»;

— da je vremenska napoved ob priliki prireditve Sokolov v Pragi, fantov v Ljubljani, napovedala sledečo vremensko poročilo: »na dan...«

Kulturni obzornik

Letošnji kongres PEN-klubov.

PEN-klubi so največja mednarodna organizacija literatov (PEN, t. j. pesniki, esejisti, novelisti), ki prireja vsako leto svoj kongres v različnih državah (1935 v Dubrovniku.) Letos je bil ta kongres v Pragi in mu je prisostvovalo okrog 200 književnikov in novinarjev iz 24 držav, med njimi tudi naši delegati.

Poleg debate o treh glavnih točkah, ki so bile postavljene na program kongresa (1. Visoka in ljudska književnost. 2. Mladinska književnost. 3. Literarna in moderna sredstva propagande, t. j. radio, film, televizija) so književniki razpravljali tudi o osnovnih vprašanjih v zvezi s kulturno-političnimi dogodki zadnjega časa. V nasprotju z dosedanjim oficelnim naziranjem PEN-klubov, da naj umetnost ostane v svojih umetnostnih mejah in naj se nikdar ne spušča v politiko in tovrstno borbenost (kar navadno imenujejo propagando), je že v svojem uvodnem govoru predsednik Jules Romains naglasil, da je tako stališče posebnost spričo tega, kar se zdaj dogaja,

nemogoče. Dejal je: «Očitajo nam, da čisto vodimo politiko. Kakšna naivnost in licemerstvo! Mi hočemo ostati izven politike. Ni pa mogoče zahtevati od nas, da se ne bi zmenili za nemirne in nesrečne dogodke in dejstva, ki so sicer po svojem izvoru politična, po učinku pa mednarodna.»

Tako so naposled nesrečni dogodki in preganjanja kulturnih delavcev prisilila PEN-klubovce, da so se pridružili naziranj, ki so ga že mnogo prej zastopali naprednejši pisatelji in stopili z vzvišenega samoumetnostnega stališča na realnejša tla, ali kakor se je izrazil Čapek — avtor znamenite «Bele bolezn», ki smo jo letos videli v naši drami — na moralnejša tla. In bil je skrajni čas, kajti politika je ponekod kulturo sprejela v svoj delokrog.

V diskusiji o visoki in ljudski književnosti je češki pisatelj Horak zastopal zanimivo stališče, da se bosta sodobna višja in nižja literatura spojili v veliko narodno literaturo.

Ob koncu kongresa je prišlo do ostre debate, ko so židovski pisci predlagali, naj kongres obsodi antisemitizem. Naposled je zbor na predlog Rolanda načelno obsodil vsako preganjanje in torej tudi to, ki se zdaj pojavlja kot antisemitizem.

Zanimivo je tudi dejstvo, da si je po končanem kongresu veliko število književnikov ogledalo del manevrov češke vojske. Pisatelj Cremieux je o tem dejal: «Moralj smo izbrali — ali obisk knjižnic ali pa manevrov. Izbrali smo drugo, ker vojska varuje knjižnice.» (Na Češkoslovaškem seveda.)

Pravni svetovalec

Vprašanje: Ali so rentniki in invalidi zavezani zavarovanju za onemoglost, starost in smrt?

Odgovor: Načelno so zavezani za onemoglost, starost in smrt tudi oni delavci, ki prejemajo začasno nezgodno rento, kakor tudi oni delavci, ki kot vojni invalidi prejemajo od države invalidnino. Izjemo od tega načela tvorijo oni rentniki, katerim je v nezgodnem zavarovanju odmerjeno zmanjšanje delazmožnosti vsaj s 67 %, ker jih je namreč smatrati za onemogle v smislu določil zakona o zavarovanju za onemoglost, starost in smrt. — Glede zaposlenih vojni invalidov pa velja, da se bodo izvezali iz zavarovanja za onemoglost, starost in smrt samo oni zaposleni vojni invalidi, ki so s pravo-močnimi odloki o priznanih invalidninah uvrščeni v prvih pet skupin z določenim odstotkom nesposobnosti od 100 % do 70 % in tudi ti iz razloga, ker jih je smatrati v smislu določil zavarovanja za onemoglost, starost in smrt, za onemogle. — Ako se stopnja onemoglosti zmanjšuje ob 66 % na 50 %, postane taka oseba podvržena zavarovanju. Za take osebe se v primeru nastopa invalidnosti znesek, ki ga prejema iz naslova nezgodnega zavarovanja, nezgodna renta za nekaj zmanjša, odnosno se onemoglostna renta ne prizna.

Alkohol

— Lahko se govori o alkoholu kar se hoče. Jaz pa le poznam nekoga, ki je obogatel izključno na račun alkohola.

— Gotovo je bil trgovec z vinom.

— Ne, pa je bil njegov tast takrat pijan, ko mu je dal hčer za ženo.

Dolgovi

— Jaz ne priznam dolgove svoje žene. Ali se vam zdi to čudno.

— Niti najmanj. Jaz ne priznam niti svojih lastnih.

Na napačni poti.

Sprevodnik (nekoliko vinjenemu potniku): «Kaj vi tu delate. Vozni listek se glasi za Celje, mi pa peljemo na Gorenjsko?»

Potnik: «Ni zlomek! Ali ste že strojevodji povedali, kako ga je položil?»